

увеличивают потребительские настроения, особенно среди молодежи, обесценивают авторитет труда, провоцируют снижение экономической активности и ориентацию на выезд за границу, что может привести к дефициту рабочей силы, затормозить будущий экономическое развитие.

На основе анализа ситуации во многих странах-реципиентах переводов мигрантов исследователи обратили внимание на обусловленные ими политико-экономические проблемы. Поскольку переводы являются источником доходов, независимым от внутренней экономической ситуации, получая их, граждане теряют мотивацию к контролю над деятельностью своих правительств [6]. По мнению исследователей, это может способствовать ухудшению качества управления, росту коррупции, использованию власти в интересах обогащения, обуславливает консервацию неблагоприятной экономической ситуации и продолжению эмиграции [5]. Таким образом, для использования позитивного потенциала переводов необходимо создать благоприятные для этого условия. Вместе с тем в Украине четкой политики в отношении переводов не выработано.

Література:

1. Національний банк України. Огляд приватних грошових переказів в Україну, що відображаються в статистиці платіжного балансу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/Publication/econom/Balans/Ogl_grosh_perekaz.pdf.
2. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.
3. Ratha D. Leveraging remittances for development // Migration Policy Institute. – Policy brief. – June. – 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.migrationpolicy.org/pubs/MigDevPB_062507.pdf.
4. Світова міграція у 2010 р. Звіт МОМ: «Майбутнє міграції: Розбудова дієвості заради змін» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://iom.org.ua>.
5. Глущенко Г. Міграція и развитие. – М.: Экономика, 2013. – 156 с.
6. Населення України. Трудова еміграція в Україні. – К.: Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України, 2010. – 233 с.

Торожнюк Роман Васильович

Слухач групи ДСБФз-21

Науковий керівник – д.е.н., професор Кириленко О.П.

ЗМІСТ БЮДЖЕТНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ

На сучасному етапі економічних перетворень важливою умовою зростання економіки регіону є фінансові ресурси. Розвиток можливостей використання перспективних форм і методів залучення фінансових ресурсів для подолання депресивності регіонів, забезпечення збалансованості їх розвитку залежить від децентралізації регіональних фінансів. Децентралізація місцевих

бюджетів забезпечить економічну ефективність їх функціонування і розвиток фінансової інфраструктури держави в цілому. Тому тема дослідження є актуальною і має значний практичний інтерес.

Питанню децентралізації фінансових ресурсів місцевих бюджетів присвячено багато праць українських і зарубіжних вчених, але механізм децентралізації фінансових ресурсів місцевих громад, який би сприяв формуванню прогресивної доходної частини місцевих бюджетів не запропонований.

Поняття «децентралізація» в працях вчених має різне трактування. Але головним є визначення взаємозв'язку між центральними і субнаціональними (місцевими) урядами різних повноважень (фіскальних, політичних, адміністративних), про що пише американський вчений М. Белл. Автор пише, що децентралізація – це спосіб вимірювання величини переходу національної економіки від адміністративно-командної до ринкової. Бюджетна децентралізація – це перенесення надходження доходів та/або здійснення витрат грошових коштів на більш низький рівень уряду при збереженні фінансової відповідальності [1]. Початком децентралізації є те, що ці повноваження мають власний вимір і власні цілі. Децентралізація влади та фінансів дає можливість кожному регіону розвиватися. Багато років на центральному рівні йдеться про децентралізацію, але до останнього часу ефект зворотній: надцентралізація, тобто зменшення повноважень органів місцевого самоврядування [2].

Концепція реформи місцевого самоврядування від 1 квітня 2014 р. передбачає нову модель системи органів публічної влади на місцях (регіон, район, громада). До компетенції громад відноситься місцевий економічний розвиток, розвиток і утримання місцевої інфраструктури, планування розвитку територій громад, благоустрій території, культура і фізична культура, соціальна допомога, середня і дошкільна освіта, швидка допомога, житлово-комунальні послуги тощо [3]. Важливими при цьому є питання децентралізації фінансів. Місцевим бюджетам повинні збільшити ресурси на 30%, а саме: частку податку на доходи фізичних осіб (до 25%), частку податку на прибуток підприємств (від 10 до 25%), частково екологічний податок, повністю єдиний податок, повністю земельний податок, інші податки і збори [4]. Запропоновано вивести з обслуговування казначейства (після стабілізації економіки) матеріально-фінансову основу місцевого самоврядування; 100% фінансування делегованих повноважень без задіяння власних доходів, можливість використання економії фінансових ресурсів місцевих бюджетів від кредитних коштів і лізингового обладнання для погашення відповідних кредитних ресурсів, удосконалення системи бюджетного планування. Важливо, що повинна бути впроваджена трирівнева система адміністративно-територіального устрою: регіони, райони, громади і відповідно трирівнева фінансова система [4].

Щоб оцінити реальну картину того, чи стануть ці заходи кроками у напрямі підвищення ролі органів місцевого самоврядування у бюджетній сфері, розглянемо, як змінилися показники бюджетної децентралізації в Україні з 2006 по 2015 р. (рис. 1).

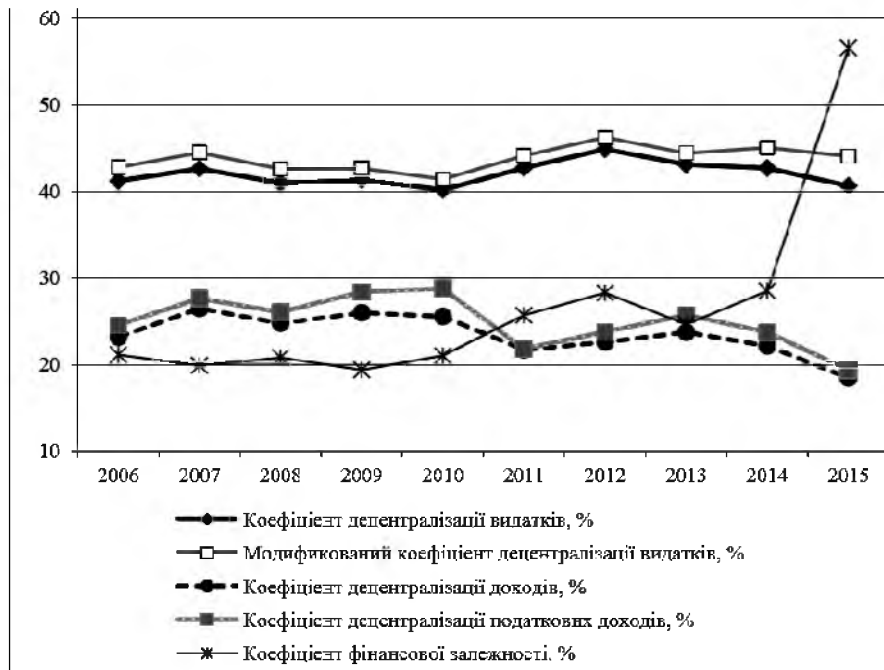

Рис. 1. Показники бюджетної децентралізації в Україні*

* Складено та розраховано автором на основі [5].

У 2015 р., як можна наочно побачити з рис. 1, спостерігалось погіршення показників бюджетної децентралізації як за доходами, так і за видатками. Коефіцієнт децентралізації видатків зменшився до 40,7% порівняно з 42,8% у середньому за 2010–2014 р., а модифікований коефіцієнт децентралізації видатків – до 44,1%, порівняно з 44,3% у попередні роки, хоча на фінансування з місцевих бюджетів додатково було передано 638 об'єктів та заходів освіти, культури, охорони здоров'я та фізичної культури і спорту.

Незважаючи на розширення переліку податків, що зараховуються до місцевих бюджетів, коефіцієнт децентралізації податкових надходжень дорівнював 19,4%, тоді як у середньому за 2010-2014 рр. – 24,8%. У місцевих бюджетах України у 2015 р. основна частина доходів припадала на субвенції з державного бюджету. Отже, коефіцієнт фінансової залежності місцевих бюджетів збільшився до 56,6%, тоді як у середньому за 2010-2014 рр. становив 25,7%. Обсяг субвенцій (як частка ВВП) збільшився більш ніж у 2 рази – до 8,4% у 2015 р. порівняно із 3,8% ВВП у середньому за 2010-2014 рр. [5].

Доцільним для прискорення бюджетної децентралізації можна запропонувати такі заходи: збільшити обсяг фінансування соціальних програм, зменшити залежність місцевих бюджетів від трансфертів з державного бюджету, забезпечити економічну та фінансову стабільність, посилити вплив регулювання міжбюджетних відносин на соціально-економічний розвиток територій.

Ми переконані, що бюджетна децентралізація дозволить забезпечити збалансованість доходів і видатків місцевих бюджетів, сприятиме економічним перетворенням на місцевому рівні, у тому числі фінансуванню капітальних витрат, інвестиційних програм, проведенню дієвої фінансової політики територіального розвитку.

Література:

1. Bell M. & Adams C. Fiscal Decentralization Indicators: Local Democratic Governance. Proceedings of 92' annual conference. – Atlanta: National Tax Association, 1999. – P. 236–241.
2. Трещов М. Децентралізація як засіб ресурсної самодостатності територіальних громад: теоретичний аспект / Мирослав Терещов // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2015. – №2 (25). – С. 60–69.
3. Салямов-Міхєєва К.Д. Міжбюджетні відносини як фінансовий механізм держави / Економіка. Фінанси. Право. – 2009. – №3. – С. 19–25.
4. Таукешева Т.Д. Бюджетна децентралізація як чинник зміцнення місцевого самоврядування в Україні / Т.Д. Таукешева, Г.В. Даудова // Теорія та практика державного управління. – 2014. – Вип. 1 (48). – С. 1–6.
5. Виконання Державного бюджету [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=146477>.

Телеп Василь Романович

Студент групи ФУПОМ-11

Науковий керівник – к.е.н., доцент Горин В.П.

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

В сучасних умовах однією із найбільш важливих та успішних реформ в Україні є децентралізація. Основною метою її проведення є створення базового елемента місцевого самоврядування – фінансово самодостатніх об'єднаних територіальних громад. Головною причиною за якої відбувається дана реформа – це неможливість діючої моделі місцевого самоврядування забезпечити відповідний рівень соціально-економічного розвитку територіальних громад, оскільки більшість із них є дотаційними. Тому постало завдання об'єднати такі адміністративно-територіальні одиниці, надати їм більше повноважень і наділити відповідними фінансовими ресурсами. В результаті цього громада через органи місцевого самоврядування має самостійно забезпечити належний рівень надання послуг у сфері освіти, культури, охорони здоров'я, соціального забезпечення, житлово-комунального господарства. При цьому, якість цих послуг не повинна бути нижчою, аніж до об'єднання.

Необхідною передумовою розвитку об'єднаних територіальних громад є забезпечення їх необхідними фінансовими ресурсами. Ці ресурси є об'єктом і реальним вираженням місцевих фінансів, а суб'єктами економічних відносин, в процесі яких вони формуються, розподіляються і використовуються, є органи місцевого самоврядування, які діють від імені та в інтересах територіальної громади, державні органи влади, юридичні та фізичні особи [1, с. 31].